

TÉLI MESTERMŰVEK

Sokszor hisszük azt, hogy a tél unalmas, de az eseménytelen napok között előfordulnak olyan időszakok, néha csak pillanatok, amikor a természet mesterműveket alkot. A jégbe fagyott vagy az olvadó hótakaró alól előbukkanó növényi részek, színes lombok, virágok, termések látványánál alig van szebb természetes téli dísz a kertünknek.

Van néhány télen virágzó növény is, a téli jázminnak (*Jasminum nudiflorum*) például a téli hónapokban világítanak pompás élénksárga virágai, és az időjárástól függően gyakran ápriliséig megmaradnak. Nyílását csak tartós fagy esetén szünetelteti. Virága első látásra hasonlít a lombfakadás előtt nyíló aranyfáéra (*Forsythia x intermedia*), ám kissé nagyobb, és szirmai más elrendezésűek. Az első években a téli jázmin lassan növekszik, később hajtásai ellenőrizhetetlenül nőnek, több méter hosszúságot is elérhetnek. A virágokat a fiatal hajtásokon hozza. Rendszeres metszés nélkül az idős hajtások kerülnek túlsúlyba. A metszése áprilisban, virágzása után ajánlott.

Most esedékes

- Februárban a kert lassan új életre kel. Megjelennek a hóvirágok, a téltemető és a többi legelsőként nyíló hagymás virág.
- Fagymentes napokon megkezdődhet a metszés. A fák, cserjék még nyugalomban vannak, csupasz ágaik és hajtásrendszerük megkönnyíti a metszés szükségességének megítélését.
- Visszavágáskor jusson eszünkbe a fészkelő madarak költőhelyeinek védelme.
- Sok növénynél előnyös, ha védett helyen, belső térben vetjük és csíráztatjuk. Az előnevelt palántákat a fagyok elmúltával ültethetjük a szabadba.
- A zöldségek, dísznövények, nyári virágok magjai az ablakban előnevelhetők. A siker

kulcsa a kiváló minőségű vetőmag és a speciális vetőföld használata, amelyeket a kertészeti boltokban lehet megvásárolni. A vetőföldnek alacsonyabb a tápanyagtartalma az ültetőföldhöz képest, a magoncok lassan

nőnek benne, és jól elágazó gyökereket képeznek. A kikelő kis magoncokat csak óvatosan öntözzük.

- A saját kertből begyűjtött magokkal végezzünk csíráztatási próbát. A magokat szórjuk egy tálba illesztett, megnedvesített konyhai kéztörölpapírra és átlátszó fóliával takarjuk le. Ha több mint a felük néhány nap múlva kicsírázik, a vetőmag felhasználható, ha annál kevesebb, akkor inkább menjünk a boltba újat vásárolni.
- Fagymentes talajba ültethetünk, illetve átültethetünk évelő növényeket. Tőosztást csak azokkal a fajokkal végezzünk, amelyek nem tavaszi nyílásúak. Az örökzöld és érzékeny fajok áthelyezésével várjunk ápriliséig.
- Figyeljük a gyepp állapotát, az első tenni-való a talaj szellőztetése és a mohás területek megtisztítása.

SZOBANÖVÉNYEK ÁTÜLTETÉSE

MIÉRT VAN RÁ SZÜKSÉG?

A legtöbb szobanövény télen pihenőt tart, az anyagcseréjét kissé visszafogja, és a tartalékaiból él. Hogy újult erővel hajtsanak és virágozzanak, szükségük van kis támogatásra. A növények átültetésére legalább kétévenként kerítsünk sort. Cseréljük frissre a kimerült talajt és helyezzük nagyobb cserépbe a növekedésükben megtorpant példányokat. Erre a munkára legjobb, ha a tél végén, kora tavasszal kerítünk sort, az új levelek kibomlása és az új hajtások megjelenése előtt.

FIGYELJÜNK A JELEKRE

A fiatal növények jó körülmények között gyorsan fejlődnek, kezdetben gyakoribb átültetést igényelnek. Az idősebbeket akkor célszerű átültetni, amikor:

- a földjük összetömörödött,
- a növény minden tápanyagkészletét fölélte,
- a gyökerek a földlabdát már sűrűn átszőtték és alig van miből vizet és tápanyagot felszívniuk,
- a föld gyorsan kiszárad,
- a sókirkódás eltömti a föld felszínét,
- a gyökerek kibújnak a cserepek kifolyónyílásából,
- a gyökerek a cserép alján spirális alakban föltekerekednek,
- a cserép és a növény arányai már nem megfelelőek.

ITT AZ IDEJE, VAGY SEM?

Ha tanácstalanok vagyunk és első szemrevételezésre nem tudjuk megállapítani, hogy szükség van-e átültetésre, emeljük ki a növényt a cserepéből, nézzük meg a gyökerek mennyiségét és állapotát. Ha a gyökerektől

nem látható a föld, mert annyira benőtték, akkor nagyobb cserepet igényel a növényünk. Ha ellenben a gyökerek gyengének tűnnek, esetleg a földlabda szétesik, helyezzük vissza az eredeti edényébe, még várhat az átültetés.

NAGYMÉRETŰ NÖVÉNYEK

A nagyméretű edényben tartott szoliter növények esetében nem mindig oldható meg, hogy még nagyobb edénybe és helyre kerüljenek, de a talajukat fölújíthatjuk. Távolítsuk el a földfelszín néhány centiméteres rétegét, kissé lazítsuk meg és töltsük vissza friss, tápdús talajjal. A módszer azoknál a fajknál is célravezető, amelyek gyökerei nehezen viselik el a bolygatást.

A JÓ FÖLD ISMÉRVEI

A szobanövények cserepébe való közegeket a csomagolóanyagukon virágföldnek vagy ültetőföldnek nevezik. Eltérnek a kerti talajtól, hisz alapanyagaikat, összetételüket, tápanyagtartalmukat a növények igényeihez igazítják. Léteznek eltérő kémhatású A, B, C típusú virágföldek, és adott fajhoz (pl. orchidea, bromélia, kaktusz, azálea, pálma stb.) készített speciális keverékek. A kerti talajok a szobanövények átültetésére alkalmatlanok, mert sűrűek, levegőtlenek, gyommagvakat és károsító spórákat tartalmazhatnak.

A gyökerek levegős környezetben fejlődnek gyorsan és egészségesen. Az ültetőközegektől sok mindent elvárunk, de legfőbb feladatuk, hogy vizet és tápanyagot tároljanak és szolgáltassanak, továbbá megtartsák a növényt.

A szobanövények átültetésére alkalmas földek tőzeg alapúak, szerkezetük laza, levegős, jó vízáteresztők, újranedvesíthetők, tápanyagot tartalmaznak, gyommag nincs bennük, kártevő-, és kórokozómentesek, rostos állagúak, nem porosak és kevés agyaggal, per-littel keverték.

MILYEN LEGYEN AZ ÚJ?

Az új cserép egy-két mérettel legyen csak nagyobb, általánosságban elfogadható, ha a földlabda és a cserép között jó két ujjnyi a távolság. A legtöbb műanyagcserép alján látható szám a cserép átmérőjére utal. Ez jó támpont, növényünket annál 1-2 centiméterrel nagyobb méretűbe helyezzük át. Ha például ez a szám 12, akkor jó választás a 13-14.

A hosszú gyökerű fajokat, például a pálmaféléket magas falú, hosszúkás pálmacserépbe ültessük, míg a laposan elterülő gyökereűeket, például az azáleát szélesebb aljú, alacsonyabb edénybe.

Beltéri dekorációkhoz a környezethez színenben, alakban illő porcelán- és kerámiaedények is használhatók. Gyakran nincsenek kilyukasztva, ezért aljukra szórjunk néhány centiméter vastagságban apró szemű kavicsot, égetett agyaggranulátumot vagy cseréptörmelékkel a pangó víz kialakulásának elkerülésére. Az ilyen edénybe ültetett növények óvatosabb öntözést igényelnek.

A szobanövényeket leginkább műanyagcserepekben vásároljuk meg, de átültetésükre a hagyományos agyagcserepek is használhatók.

AGYAGCSERÉP

- Anyaga porózus.
- A víz és a levegő jobban átjárja.
- A föld hamarabb kiszárad benne, mint a műanyagcserepben.
- Kissé gyakrabban kell öntözni a benne lévő növényeket.
- Egy kifolyónyílás van rajta.
- Stabil tartást ad a növénynek.
- Anyaga miatt üresen is súlyos.
- Használat előtt célszerű beáztatni.
- Átültetés után lassabban nedvesedik át benne a talaj.

MŰANYAGCSERÉP

- Könnyű.
- Jól tisztítható.
- A nedvességet hosszabb ideig megtartja.
- A nagyobb méretű növényekkel borulékonyabb.
- Ritkább öntözést tesz lehetővé.
- Több kifolyónyílással rendelkezik.

AZ ÁTÜLTETÉS

Az átültetés célja az új gyökerek képződésének serkentésével a növények egészséges és folyamatos növekedésének segítése.

A cserepből kiemelt növényekről szedegessük le a sérült, elhalt gyökérdarabokat, az elszáradt növényi részeket, a felszíni talajréteget. Az új cserep aljára friss, nedves földet szórjunk, arra állítsuk vissza a növényt úgy, hogy magassága a cserep széléig érjen – ne ássuk el. A cserep és a földlabda közti hézagot töltsük meg földdel, amit a kezünkkel körkörösön tömörítsünk, hogy a növény szilárdan megálljon.

Átültetés után öntözzünk, de jó egy-másfél hónapig ne tápoldatozzunk. Az átültetésre jó, ha új cserepet használunk, ha pedig a régiekre is szükség van, akkor azokat alaposan tisztítsuk meg a földmaradékoktól.

Az új agyagcserepeket előzetesen áztassuk vízbe, hogy a pórusaik ne az ültetőföldből szívják el a nedvességet.

Az átültetés arra is jó alkalom, hogy a leveleken megtelepedett porréteget lemossuk, vagy puha textíliával letöröljük.

A NÖVÉNYEK KIVÉTELE

A növényt nem mindig könnyű eltávolítani a régi edényből, mégis ügyelni kell arra, hogy a gyökerek a lehető legkevésbé sérüljenek meg. Sok esetben nem kerülhető el a cserep kifolyónyílásából kinövő gyökérvé-

lazítani a földlabdát és óvatos húzó mozdulattal kiemelni a növényt.

Értékesebb edényből való kiemeléskor fektessük az oldalára a növényt és késsel körbevezetve óvatosan válasszuk el a földlabdát a csereptől.

FONTOS

Bármilyen méretű is az átültetésre váró növény, alapszabály, hogy előtte 1-2 hétig ne öntözzük. A száraz földlabdájú növény kiemelésével könnyebben boldogulhatunk.

gek levágása. Gyakran előfordul, hogy a gyökerek a mozdíthatatlanságig benövik az edényt. Ekkor föl kell áldozni az ültetőedényt, kalapáccsal óvatosan szétörni az agyagot, éles késsel vagy metszőollóval szétvágni a műanyagot. Más esetekben elegendő lehet a cserep aljának, oldalának ütögetésével vagy körbenyomkodásával meg-

A kaktuszok ritkán igénylik az átültetést, de előfordul, hogy annak is elérkezik az ideje. A cserepből való kivételükhöz vastagra összehajtogatott csomagolópapír-gallért tekerjük a növény köré és szorosan tartva óvatos húzó mozdulattal emeljük ki.

Merényi Alexandra